

Η Π Α Ρ Ο Χ Η ΕΙΔΙΚΗΣ ΜΟΡΦΩΣΕΩΣ ΕΙΣ ΣΤΕΛΕΧΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΛΛΗΝΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΩΝ

Ζωηρά κινήσις παρατηρείται κατά τὰ τελευταία ἔτη εἰς τὰς χώρας τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιχειρησιακῆς μορφώσεως. Σχολαί, σεμινάρια, κέντρα ἐπιμορφώσεως στελεχῶν ἐπιχειρήσεων λειτουργοῦν κατά ἑκατοντάδας. Εἰς τὴν Γαλλίαν λειτουργοῦν δεκαπέντε εἰδικαὶ πανεπιστημιακαὶ σχολαί, εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν σαράντα διάφορα κέντρα ὀργανώνουν κατ' ἔτος περὶ τὰς χιλίας σειρὰς μαθημάτων, εἰς τὸ Βέλγιον πανεπιστήμια καὶ σύνδεσμοι ἐπιχειρηματιῶν συνεργάζονται στενῶς διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐπιχειρησιακῆς παιδείας. Ἐν καὶ ὑπάρχουν ἀκόμη ἐπιφυλάξεις ὡς πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῆς παρεχομένης μορφώσεως, ἡ εἰδικὴ ἐκπαίδευσις τῶν στελεχῶν τῶν ἐπιχειρήσεων ἔχει ἤδη διαμορφωθῆ εἰς σταθερὸν θεσμὸν ἀνὰ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Κοινότητα.

Πρὸ τοῦ πολέμου δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν Εὐρώπην παρὰ μόνον μία πραγματικὴ σχολὴ στελεχῶν ἐπιχειρήσεων : τὸ Κέντρον Ἐτελειοποιήσεως εἰς τὴν Διευθύνσιν τῶν Ἐπιχειρήσεων (Centre de Perfectionnement dans l' Administration des Affaires) τῶν Παρισίων, τὸ ὅποιον εἰδικεύετο ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰ προβλήματα τῆς διευθύνσεως βιομηχανιῶν. Ἡ ἐκδήλωσις γενικωτέρου ἐνδιαφέροντος διὰ τὴν ἐπιχειρησιακὴν μόρφωσιν συμπίπτει χρονολογικῶς μὲ τὴν κίνησιν πρὸς Ἰδρυσιν τῆς Κοινῆς Ἀγορᾶς.

Κατὰ τὴν ὀργανώσιν τῶν πρώτων εὐρωπαϊκῶν ἐπιχειρησιακῶν σχολῶν ἠκολυθῆθησαν τὰ ἀμερικανικὰ πρότυπα καὶ ἰδιαιτέρως ἡ τεχνικὴ τῆς περιφημοῦ σχολῆς ἐπιχειρηματιῶν τοῦ πανεπιστημίου Χάρβαρντ. Αἱ πρώται σχολαὶ προσέφερον μαθήματα διαρκείας ἐνὸς ἔτους, χάριν διπλωματούχων πανεπιστημίων ἢ νεαρῶν στελεχῶν ἐπιχειρήσεων μὲ ἄλιγοστὴν πείραν.

Ἡ γνωστοτέρα εἰς τὴν Εὐρώπην ἐκ τῶν ἐπιχειρησιακῶν αὐτῶν σχολῶν ἦτο τὸ Istituto Post-Universitario per lo Studio dell' Organizzazione Aziendale Ipsoa (Ἰνστιτούτον Μεταπανεπιστημιακῶν Σπουδῶν διὰ τὴν Μελέτην Ὁργανώσεως τῶν Ἐπιχειρήσεων) τοῦ Τουρίνου, τὸ ὅποιον ἤρchiσε γὰ λειτουργεῖν τὸ 1952 μὲ χρηματοδότησιν τῶν βιομηχανιῶν Fiat καὶ Olivetti. Οἱ καθηγηταὶ τῆς σχολῆς ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μετακληθέντες ἐξ ἀγαλόγων ἀμερικανικῶν σχολῶν. Σχεδὸν ταυτοχρόνως ἰδρύθησαν δύο ὅμοιαι περίπου σχολαὶ εἰς τὴν Λωζάννην καὶ τὴν Γενεύην.

Παράλληλως ιδρύοντο, κατά τὸ πλείστον τῇ πρωτοβουλίᾳ ἐργοδοτικῶν ὀργανώσεων, κέντρα βραχείας φοιτήσεως, τῶν ὁποίων ἡ ὀργάνωσις ἐπηρεάσθη ἐν πολλοῖς ἀπὸ τὸ γνωστὸν βρετανικὸν Administrative Staff College (Κέντρον Στελεχῶν Διευθύνσεως) τοῦ Χέγλεϋ. Ἡ φοιτήσις εἰς τὰ κέντρα αὐτὰ διαρκεῖ ὀλίγα Σαββατοκύριακα ἢ τὸ πολὺ ὀλίγας ἐβδομάδας. Οἱ φοιτῶντες εἶναι κατὰ τὸ πλείστον στελέχη ἐπιχειρήσεων τῶν μέσων ἢ ἀνωτέρων βαθμίδων. Τὸ πρόγραμμα σπουδῶν, μὲ ἔμφασιν εἰς τὴν μελέτην εἰδικῶν περιπτώσεων, εἶναι σημαντικῶς ἐπηρεασμένον ἀπὸ τὰ ἀμερικανικὰ πρότυπα.

Ἡ συστηματοποίησις τῆς ἐπιχειρησιακῆς παιδείας εἰς Βέλγιον

Κατὰ χώρας, ἡ καλύτερα προσπάθεια ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχει καταβληθῆ εἰς τὸ Βέλγιον. Ἡ κίνησις ἤρχισε τὸ 1955, ὅταν αἱ ἐργοδοτικαὶ ὀργανώσεις καὶ τὰ πανεπιστήμια ἱδρυσαν κεντρικὸν συντονιστικὸν ὀργανισμόν, Fondation pour le Perfectionnement des Dirigeants d' Entreprises ("Ἰδρυμα διὰ τὴν Τελειοποίησιν τῶν Διευθυνόντων τῶν Ἐπιχειρήσεων"), εἰς τὸν ὁποῖον ἀνέθεσαν τὴν ὀργάνωσιν εἰς τὰ πέντε κύρια πανεπιστήμια τῆς χώρας Ἰνστιτούτων διὰ τὴν ἐκπαιδεύσιν στελεχῶν ἐπιχειρήσεων. Τὰ ἰνστιτούτα ταῦτα ἔχουν ἐπιτελέσει σημαντικὸν ἔργον κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν. Ἡ δραστηριότης τῶν διακρίνεματικῶν ἔργον κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν. Ἡ δραστηριότης τῶν διακρίνεστημίων, εἰς σύντομα σεμινάρια διὰ στελέχη ἐπιχειρήσεων καὶ ἀνεξαρτήτους ἐπιχειρηματίας καὶ εἰς τὴν παροχὴν συνδρομῆς πρὸς ἐπιχειρήσεις διὰ τὴν ὀργάνωσιν ἰδίων ἐκπαιδευτικῶν προγραμμάτων. Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ προσοχὴ στρέφεται κυρίως πρὸς τὴν ἐξασφάλισιν εὐρείας ἐπιχειρησιακῆς ἐπιμορφώσεως ἐντὸς συντόμου χρόνου.

Ἰδού τὸ περιεχόμενον χαρακτηριστικῶν προγράμματος σεμιναρίου διαρκείας πέντε ἐβδομάδων διὰ στελέχη μέσης βαθμίδας :

- α. Γενικὴ εἰσαγωγή εἰς τὰ ὀικονομικὰ προβλήματα.
- β. Στόχοι καὶ πολιτικὴ τῆς διευθύνσεως τῶν ἐπιχειρήσεων.
- γ. Ἡ πρακτικὴ τῆς διευθύνσεως (γενικὰ καὶ ὀργανωτικὰ προβλήματα, λογιστικὴ, ὀικονομικά).
- δ. Κοινωνικὰ καὶ φιλολογικὰ προβλήματα.
- ε. Ἡ ἐπιχειρήσις καὶ τὸ περιβάλλον τῆς.

Προϊόντος τοῦ χρόνου ἕμως καταβάλλεται προσπάθεια διὰ πλεόν συστηματικὴν μόρφωσιν εἰς τὰ πλαίσια κύκλων σπουδῶν πλήρους ἀκαδημαϊκῆς περιόδου διὰ διπλωματούχους πανεπιστημίου.

Πανεπιστημιακὰ διπλώματα ἐπιχειρησιακῶν σπουδῶν εἰς Γαλλίαν

Εἰς τὴν Γαλλίαν δεκαπέντε πανεπιστήμια παραδίδουν ἀπὸ δεκαετίας εἰς εἰδικὰ ἰνστιτούτα μαθήματα, συμφώνως πρὸς πρόγραμμα τοῦ ὑπουργείου Παιδείας, διὰ τὴν χορήγησιν διπλώματος στελέχους ἐπιχειρήσεως (Certificat d'

Aptitude d' Administration des Entreprises). Πλήν τούτων ὁ Σύνδεσμος τῶν Γάλλων Βιομηχάνων διατηρεῖ εἰς Ζουῦ ἂν Ζοζὰ μέγα κέντρον διὰ σεμινάρια καὶ συνέδρια. Εἰς τὰ προαναφερθέντα Ἰνστιτούτα, ἐκ τῶν ὁποίων τὰ περισσότερα ἐργάζονται μὲ ὥραριον νυκτερινῶν σχολῶν, ἐγγράφονται κατ' ἔτος περίπου χίλιοι σπουδασταί, πολλοὶ ἐκ τούτων ὅμως δὲν λαμβάνουσιν δίπλωμα. Ἡ πειθαρχία εἶναι ἀρκετὰ αὐστηρά.

Τὰ κυριώτερα μαθήματα εἶναι κοινωνικὴ ψυχολογία εἰς τὰς ἐπιχειρησιακὰς ἐφαρμογὰς τῆς, γενικὴ ὀργάνωσις τῶν ἐπιχειρήσεων, ἐργατικαὶ σχέσεις, ἐπιστημονικὴ ὀργάνωσις τῆς παραγωγῆς, γενικὴ καὶ βιομηχανικὴ λογιστικὴ, γενικά, οἰκονομικὰ καὶ νομικὰ προβλήματα τῶν ἐπιχειρήσεων. Περαιτέρω ἀνάπτυξις τῆς ἐπιχειρησιακῆς παιδείας προβλέπεται διὰ τοῦ τρέχοντος πενταετοῦς προγράμματος.

Ταχύρρυθμος ἐκπαίδευσις στελεχῶν ἐπιχειρήσεων εἰς Ἰταλίαν

Εἰς τὴν Ἰταλίαν αἱ ἐπιτελεσθεῖσαι πρόδοι εἶναι μᾶλλον περιορισμέναι. Τὸ ἱδρυθὲν τὸ 1952 Ἰνστιτούτον Iproa ἐκλείσει πρὸ δύο ἐτῶν λόγῳ ἀδυναμίας ἐξευρέσεως καταλλήλου διδακτικοῦ προσωπικοῦ. Τώρα ἀπομένον εἰς τὴν Ἰταλίαν πέντε κέντρα ἐπιχειρησιακῆς μορφώσεως, ἐκ τῶν ὁποίων δύο εἰς Ρώμην καὶ ἀνὰ ἓν εἰς τὴν Νεάπολιν, τὸ Τουρίνον καὶ τὸ Παλέριον. Ἐκ τῶν ἐν Ρώμῃ τὸ ἓν διατηρεῖται ὑπὸ τοῦ Συνδέσμου Ἰταλῶν Βιομηχάνων καὶ τὸ ἄλλο ὑπὸ τοῦ Διεθνoῦς Πανεπιστημίου Κοινωνικῶν Μελετῶν τῆς καθολικῆς ὀργανώσεως Pro Deo. Τὸ πρόγραμμα τοῦ πρώτου εἶναι εὐρὸν καὶ καλύπτει θέματα τόσον τεχνικὰ ὅσον καὶ σχέσιν ἔχοντα μὲ τὸν γενικὸν κοινωνικὸν ρόλον τοῦ ἐπιχειρηματίου. Τὸ δεῦτερον στρέφεται περισσότερο πρὸς τὰς ἐργατικὰς σχέσεις. Τὸ κέντρον τῆς Νεαπόλεως εἶναι πανεπιστημιακόν, τὸ πρόγραμμά του δὲ διαρκεῖ τέσσαρας πλήρεις μῆνας. Τὸ κέντρον τοῦ Τουρίνου (πολυτεχνικόν) παραδίδει πρόγραμμα πλήρους ἀκαδημαϊκοῦ ἔτους. Σπουδαιότερον εἰς τὴν Ἰταλίαν θεωρεῖται τὸ κέντρον Παλέριου (Isida - Istituto Superiore per imprenditori e Dirigenti d' Aziendale - Ἀνώτερον Ἰνστιτούτον δι' Ἐπιχειρηματίας καὶ Διευθύνοντας Ἐπιχειρήσεων), τὸ ὁποῖον ἱδρυθὲν ὑπὸ τοπικῶν τραπεζῶν καὶ ἐπιχειρήσεων εἰς τὰ πλαίσια τοῦ προγράμματος ἀναπτύξεως τοῦ ἰταλικoῦ Νότου, προσφέρει δύο σειρὰς πενταμηνῶν μαθημάτων τὴν μίαν διὰ στέλεχῃ ἐπιχειρήσεων καὶ τὴν ἄλλην διὰ δημοσίους ὑπαλλήλους.

Κέντρα ἐπιχειρησιακῆς μορφώσεως εἰς Δυτικὴν Γερμανίαν

Εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν, ἡ ἀνωτάτη παιδεία, μὲ ἐξαιρέσειν τὰ Τεχνικὰ Πανεπιστήμια τοῦ Ἄαχεν καὶ τοῦ Μπόχουμ, δὲν ἔχει ἐνδιαφεροθῆ διὰ τὴν ἐπιχειρησιακὴν μόρφωσιν. Παρατηρεῖται ὅμως ταχεῖα αὔξεισις τοῦ ἀριθμοῦ διαφόρων σεμιναρίων καὶ κέντρων ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν ἐργοδοτικῶν ὀργανώσεων. Ἐκ σαράντα περίπου κέντρων τὸ σπουδαιότερον εἶναι τὸ τοῦ Μπάντεν - Μπάντεν, τὸ ὁποῖον τελεῖ ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν τριῶν κυριωτέρων γερμανικῶν ἐργοδοτι-

κῶν ὀργανώσεων καὶ τοῦ ὁποίου τὸ πρόγραμμα, διαρκείας τριῶν ἑβδομάδων, περιλαμβάνει κατὰ τὸ πλεῖστον συζητήσεις διευθυνομένας ὑπὸ κορυφαίων βιομηχανῶν. Ἀνάλογα συστήματα ἐφαρμίζονται καὶ εἰς τὰ ἄλλα κέντρα, εἰς τὰ ὅποια ἡ φοίτησις εἶναι συνήθως διαρκείας ἕξ ἑβδομάδων.

Ἐκπαιδευτικὰ προγράμματα τῶν μεγάλων ὀλλανδικῶν ἐπιχειρήσεων

Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ἐπικρατεῖ ἀνάλογος περίπου κατάστασις, μὲ μόνην διαφοράν ὅτι ἤρχισε νὰ ἀφυπνίζεται τὸ ἐνδιαφέρον τῶν πανεπιστημίων. Πρέπει ὅμως νὰ ἀναφερθῆ, ὅτι αἱ μεγάλαι ἐπιχειρήσεις ὀργανώνουν σειρὰς μαθημάτων διὰ τὰ στελέχη των. Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχουν δύο κέντρα ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῶν ἐργοδοτικῶν ὀργανώσεων καὶ ἀπὸ τινος χρόνου ἕτερον κέντρον χρηματοδοτούμενον ὑπὸ τῆς Shell διὰ διπλωματούχους πανεπιστημίων.

Ὑπάρχουν, τέλος, εἰς τὴν Εὐρώπην τρεῖς μεγάλαι διεθνεῖς σχολαὶ στελεχῶν ἐπιχειρήσεων ἡ Cei τῆς Γενεύης, ἡ Imede τῆς Λωζάννης καὶ ἡ Insead τῶν Παρισίων, ἐγκατεστημένη εἰς Φονταινεμπλώ. Οἱ εὐρωπαῖοι σπουδασταὶ ἀποτελοῦν τὴν μειοψηφίαν εἰς τὰς δύο ἐλβετικὰς σχολὰς. Τὸ πρόγραμμα τῆς Insead παρακολουθούμενον κατὰ πλειοψηφίαν ὑπὸ εὐρωπαϊῶν εἶναι προσανατολισμένον πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν μεγάλων διεθνῶν ἐταιριῶν, εἰς τὰς ὁποίας εὐρίσκουν ἐργασίαν καὶ τὰ 75% τῶν διπλωματούχων τῆς.

Ἐναρμόνισις τῆς ἐπιχειρησιακῆς παιδείας εἰς τὴν Ε.Ο.Κ.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Οἰκονομικῆς Κοινότητος πρόκειται νὰ θέσῃ ὑπὸ συζήτησιν πρόγραμμα ἐναρμονισμοῦ τῆς ἐπιχειρησιακῆς ἐκπαίδευσως εἰς τὰς ἕξ χώρας, προκειμένου νὰ συντονισθοῦν αἱ προσπάθειαι διὰ τὴν ἐξειδίκευσιν στελεχῶν ἱκανῶν ν' ἀνταποκριθῶν εἰς τὰς σημερινὰς διοικητικὰς καὶ τεχνικὰς ἀνάγκας τῶν κοινοτικῶν Ἐπιχειρήσεων. Ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ προγράμματος προϋποθέτει τὴν ἐπίλυσιν σημαντικῶν δυσχερειῶν, ἀναγομένων εἰς τὴν ἐξέυρεσιν διδακτικοῦ προσωπικοῦ καὶ εἰς τὴν προσαρμογὴν τῶν ἐφαρμοζομένων εἰς τὰς ἀγγλοσαξωνικὰς χώρας μεθόδων ἐπιχειρησιακῆς μορφώσεως, εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς συνθήκας λειτουργίας τῶν ἐπιχειρήσεων κατὰ τὴν παρούσαν φάσιν τῆς ἀνταγωνιστικῆς κατὰ κλάδους συσπειρώσεώς των, διὰ τὸν σχηματισμὸν μεγάλων μονάδων, καὶ τὴν ἔνταξιν τῶν στελεχῶν των εἰς τὴν νέαν ἐνοποιουμένην ἐπιχείρησιν. Εἰς τὰ πλαίσια τοῦ προγράμματος τούτου συζητεῖται ἐπίσης ἡ δημιουργία κοινοτικῶν σεμιναρίων διὰ τὴν εἰδικὴν ἐκπαίδευσιν στελεχῶν ἐπιχειρήσεων τῶν ἕξ χωρῶν εἰς τὰ θέματα ποὺ προκύπτουν εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Κοινότητα.